

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนา
เทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

PEOPLE PARTICIPATION IN MAE CHAEM MUNICIPALITY
DEVELOPMENT PROJECT, MAE CHAEM DISTRICT,
CHIANGMAI PROVINCE

ผู้วิจัย
อาจารย์ที่ปรึกษา

พัฒนา พิฑาคำ¹
ยุพิน อินทะยะ²
เสริมศักดิ์ นันทิทรภัก³

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและศึกษาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขในโครงการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติการตามโครงการ และการร่วมติดตามประเมินผล เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ 314 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าด้านการร่วมคิดด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการร่วมปฏิบัติการตามโครงการ อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ส่วนด้านการร่วมติดตามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชนพบว่าชุมชนบ้านเกาะ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือชุมชนบ้านเจียง

¹ นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

² รองศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

³ รองศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

2. ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัญหาด้านการร่วมติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือปัญหาการมีส่วนร่วมสรุปผลการติดตามผลและประเมินผลในโครงการพัฒนาเทศบาล พบว่ามีสาเหตุมาจาก ประชาชนไม่ได้เป็นคณะกรรมการ เนื่องจากมีการคัดเลือกตัวแทนของชุมชนเข้าร่วมดำเนินการแล้วมากที่สุด และพบว่าผู้นำชุมชนเสนอแนวทางแก้ไขโดยให้มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ มากที่สุด

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม

ABSTRACT

This research aimed to study the levels of the people participation in the development of Mae Chaem Municipal project and to study the problems and resolutions of Mae Chaem Municipal Development project, Mae Chaem District, Chiang Mai Province, including thinking process, decision making, project operation, and monitoring & evaluation, which were call mixed methodologies. The research had been operated by the community leader and people in Mae Chaem Municipality about 314 persons. This research was analyzed by a descriptive statistical method, by using questionnaires and a community leader's interviewing. The results were found that

1. The people participation in Mae Chaem Municipal Development project were at a fair level. In case of considering in each domain ,the result revealed that thinking process, decision making and project operation were at a fair level and monitoring & evaluation was at a less than level. In addition, in case it's considered by the village, founded that Ban Koh had the highest level in people participation, and the lowest level in people participation in development project was Ban Jiang village.

2. Problems and resolutions of people participation in development project in Mae Chaem Municipality, Mae Chaem District, Chiang Mai Province, was founded the evaluation and follow up had the lowest level of participation. Due to local people wasn't be the committee of development project that because of each village had their own selected representative to join in the committee. The leader of the local area suggested to solve the problems by making many ways of public relation to communicate with local people to improve people's participation in the way of development projects.

KEYWORD : People Participation

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองประเทศถือเป็นรากฐานสำคัญของหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้วางบทบัญญัติที่สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน (สมชายพงษ์ พัฒนาศิลป์ และเผ่าพันธ์ ขอบน้ำตาล, 2553) จะเห็นได้ว่ารัฐต้องการให้มีการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของตนเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด

เทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเทศบาลขนาดกลางทำหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนของตนเองในการประสานส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนในชุมชนกับเทศบาล ซึ่งถือได้ว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของตน แต่ในสถานการณ์ปัจจุบัน ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างแท้จริง

จากการที่ผู้วิจัยเคยเป็นนักการเมืองท้องถิ่นได้ทำงานร่วมกับชุมชนทำให้ทราบว่าประชาชนมีความตื่นตัวในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองค่อนข้างน้อย และเมื่อเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนระหว่างกิจกรรมของหมู่บ้านและกิจกรรมของ

เทศบาลตำบลแล้ว พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านมากกว่ากิจกรรมของเทศบาลตำบลและการที่ประชาชนไม่มีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมอาจเป็นเพราะการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำของเทศบาลกับผู้นำของชุมชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทำให้การทำงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันทำให้การขอความร่วมมือไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้นำชุมชนกับผู้นำท้องถิ่นเป็นฝ่ายตรงข้ามกันแล้ว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาล มีลดน้อยลงไปด้วย และในการประชุมของแต่ละชุมชนมักจะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่ไม่ได้อยู่พรรคเดียวกัน ประชาชนที่เข้าประชุมส่วนใหญ่จะเป็นพวกเดียวกับผู้นำชุมชน นอกจากนี้อาจมีสาเหตุมาจากประชาชนส่วนใหญ่ ขาดความสนใจและขาดศรัทธาต่อการบริหารงานของเทศบาล และประชาชนไม่มีเวลาจากการต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพของตน การหารายได้เพื่อเลี้ยงชีพและครอบครัวทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลลดลง และประชาชน ยังคิดว่าการจัดทำโครงการพัฒนาตำบลเป็นเรื่องของหน่วยงานเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งไม่มีผลกระทบกับชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองจะเห็นได้ว่าภาคประชาชนภายในเทศบาลตำบลแม่แจ่ม ยังขาดความตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำผลการศึกษา

ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนา
โครงการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอ
แม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีความเจริญ
ก้าวหน้า และตอบสนองความต้องการของ
ประชาชนได้อย่างแท้จริงให้กับองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในด้านการร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ
การร่วมปฏิบัติการตามโครงการ และการร่วม
ติดตามประเมินผลในโครงการพัฒนาเทศบาล
ตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุ และ
แนวทางแก้ไขในการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
โครงการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอ
แม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากร
 - เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้
 - ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัด
เชียงใหม่
 - การเป็นผู้นำหรือเคยเป็นผู้นำชุมชน
2. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล
ตำบลแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
3. ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในเขตเทศบาล
ตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม
จังหวัดเชียงใหม่

1. ระดับการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา
เทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม
จังหวัดเชียงใหม่
 - 1.1 การร่วมคิด
 - 1.2 การร่วมตัดสินใจ
 - 1.3 การร่วมปฏิบัติการตามโครงการ
 - 1.4 การร่วมติดตามประเมินผล
2. ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการ
มีส่วนร่วมของประชาชน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษครั้งนี้เป็นการศึกษาจาก
กลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต
เทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัด
เชียงใหม่

2. ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องที่อาศัยอยู่
ในเขตเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม
จังหวัดเชียงใหม่

โดยมีระยะเวลาที่ศึกษาและเก็บ
รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม – เดือน
กุมภาพันธ์ 2558

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ประชากรที่ใช้เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,472 ครัวเรือนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 314 คน ประเมินการโดยใช้แนวคิดการกำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) (บุญชม ศรีสะอาด, 2538) โดยแยกเป็นรายชุมชน จำนวน 4 ชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

ผู้นำชุมชนแบบมีโครงสร้าง นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา โดยมีระยะเวลาที่ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม – เดือนกุมภาพันธ์ 2558

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยผ่านการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item-objective Congruence Index) ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 และแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ค่าที่ได้เท่ากับ 1.00

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมและรายชุมชน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม โดยรวมและรายชุมชน (n=308)

ชุมชน	ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน												รวมของชุมชน		
	ด้านการร่วมคิด			ด้านการร่วมตัดสินใจ			ด้านการร่วมปฏิบัติตามโครงการ			ด้านการร่วมติดตามประเมินผล					
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
บ้านเกาะ	3.12	1.05	ปานกลาง	2.95	0.08	ปานกลาง	2.95	1.12	ปานกลาง	2.80	1.07	ปานกลาง	2.95	1.09	ปานกลาง
บ้านสันหนอง	3.07	0.98	ปานกลาง	3.00	0.97	ปานกลาง	2.66	1.05	ปานกลาง	2.47	1.17	น้อย	2.81	1.04	ปานกลาง
บ้านบน	2.78	1.00	ปานกลาง	2.63	1.03	ปานกลาง	2.76	1.04	ปานกลาง	2.58	1.06	น้อย	2.68	1.03	ปานกลาง
บ้านเจียง	3.07	0.79	ปานกลาง	2.97	0.80	ปานกลาง	2.43	1.00	น้อย	2.23	1.17	น้อย	2.67	0.94	ปานกลาง
รวม	3.01	0.95	ปานกลาง	2.88	0.72	ปานกลาง	2.70	1.05	ปานกลาง	2.52	1.11	น้อย	2.77	1.06	ปานกลาง

ผลการวิจัย

1. พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการร่วมคิดด้านการร่วมตัดสินใจ ด้านการร่วมปฏิบัติการตามโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการร่วมติดตามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบรายชุมชนพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม ของชุมชนบ้านเกาะมีมากที่สุด และชุมชนบ้านเจียง น้อยที่สุด

2. ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไข พบว่า ปัญหาด้านการร่วมคิด พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ปัญหาการมีส่วนร่วมในการคิดวิธีการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาเทศบาลพบว่า มีสาเหตุมาจากประชาชนไม่ได้รับข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง เนื่องจากขาดการสื่อสารหรือประชาสัมพันธ์มากที่สุด และพบว่าผู้นำชุมชนเสนอแนวทางแก้ไขโดยให้มีคณะผู้บริหารของเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาลมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นและครอบคลุมในรูปแบบต่าง ๆ มากที่สุด

ปัญหาด้านการร่วมตัดสินใจพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ปัญหาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกวิธีการติดตามผลและประเมินผลโครงการพัฒนาเทศบาล พบว่า มีสาเหตุมาจากการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงมากที่สุด และพบว่าผู้นำชุมชนเสนอแนวทางแก้ไขโดยให้มีการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารให้ครอบคลุม ประชาชนในชุมชนให้

เข้าใจ เห็นความสำคัญของโครงการที่เกี่ยวกับโครงการของเทศบาลมากที่สุด

ปัญหาด้านการร่วมปฏิบัติการตามโครงการ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ปัญหาการมีส่วนร่วมในโครงการก่อสร้างที่เทศบาลดำเนินการ พบว่า มีสาเหตุมาจากประชาชนไม่เกี่ยวข้องเนื่องจากเทศบาลเป็นผู้ดำเนินการอยู่แล้วตามงบประมาณที่จัดสรร มากที่สุด และพบว่าผู้นำชุมชนเสนอแนวทางแก้ไขโดยให้มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นมากที่สุด

ปัญหาด้านการร่วมติดตามประเมินผลพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ปัญหาการมีส่วนร่วมสรุปผลการติดตามผลและประเมินผลในโครงการพัฒนาเทศบาลพบว่า มีสาเหตุมาจาก ประชาชนไม่ได้เป็นคณะกรรมการเนื่องจากมีการคัดเลือกตัวแทนของชุมชนเข้าร่วมดำเนินการแล้ว มากที่สุด และพบว่าผู้นำชุมชนเสนอแนวทางแก้ไขโดยให้มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ มากที่สุด

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 ส่วนด้านการร่วมคิด ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการร่วมปฏิบัติการตามโครงการ อยู่ใน

ระดับปานกลาง เช่นกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01, 2.88 และ 2.70 ตามลำดับ เนื่องมาจากประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจในเรื่องของการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยการเข้าไปมีส่วนร่วม ตามหลักการปกครองของระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากหรือน้อย โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีกลยุทธ์ในการที่จะจัดกิจกรรมหรือวิธีการต่างๆ ในการสร้างความตื่นตัวแก่ประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น มากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อนุรักษนิยมเวช (2554) ที่กล่าวว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิ มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและอุทัย หิรัญโต (2523) กล่าวว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองและดำเนินกิจการโดยกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิทยา บุญยะเวชชีวิน (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลบางปู อยู่ในระดับปานกลาง การมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย และการเข้าถึงข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการ

มีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งมีประเด็นที่จะนำมาพิจารณา คือ ในสภาวะปัจจุบันที่กฎหมายเอื้อต่อการให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเพราะการที่ประชาชนเข้าไปดูแลการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นถือเป็นหน้าที่ที่ประชาชนทุกคนพึงกระทำ เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง แต่ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวขัดแย้งกับผลการวิจัยของ นภารัตน์ เจริญรัตน์ (2545) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ในด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและการบริหาร ผลการศึกษารายงานพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและการบริหารในระดับต่ำ ทุกขั้นตอนกระบวนการ นับตั้งแต่การวางแผนค้นหาสาเหตุของปัญหา การร่วมเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการเป็นผู้รับประโยชน์ และการประเมินผลและผลการวิจัยครั้งนี้ยังขัดแย้งกับผลการวิจัยของนิสรา บุญเฉลิม (2546) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามหวาน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

และปัจจัยด้านภูมิหลังด้านสังคมได้แก่เพศ อายุ และอาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

ส่วนในด้านการร่วมติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ พัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ประชาชนไม่ได้ร่วมเป็นคณะกรรมการเพราะ เห็นว่ามีการคัดเลือกตัวแทนของชุมชนเข้าร่วม ดำเนินการแล้วเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ตรวจสอบบ้าง หากเข้าไปเกี่ยวข้องอาจเกิดความ ขัดแย้งกับผู้รับเหมาและนอกจากนี้ยังขาดการ ประชาสัมพันธ์จากผู้เกี่ยวข้องให้ประชาชนใน ชุมชนได้รับทราบข้อมูล ไม่ได้นำเสนอโครงการ ต่าง ๆ ให้ชุมชน ได้รับทราบการดำเนินงาน ต่าง ๆ ของเทศบาล อีกทั้งประชาชนไม่ทราบ วิธีการประเมินผลด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของอรรถัย กักพล (2552) ที่กล่าวว่า การมี ส่วนร่วมของประชาชนคือการที่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม อย่างแท้จริงทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิดมีความรู้ ความสามารถในการกระทำและมีความเต็มใจ ที่จะเข้าร่วมต่อกิจกรรมนั้น ๆ และ Cohen and Uphoff (อ้างถึงในจริญญา บรรเทิง, 2548) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สามารถประเมินโครงการได้ 2 รูปแบบคือการ มีส่วนร่วมทางตรงและการมีส่วนร่วมทางอ้อม การมีส่วนร่วมในการประเมินผลส่วนใหญ่เป็น เจ้าหน้าที่จากส่วนกลางมากกว่าคนในท้องถิ่น

ซึ่งทำหน้าที่ประเมินผลด้านงบประมาณความ พึงพอใจของบุคคลที่มีต่อโครงการประเมิน ว่ามีผู้เห็นด้วยกับโครงการหรือไม่ ซึ่งผลการ วิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภารัตน์ เจริญรัตน์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนา เทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าด้านการประเมิน ผลอยู่ในระดับต่ำ และสอดคล้องกับผลการ วิจัยของราชนิ ดันตรานนท์ (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนงานของ เทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าประชาชนไม่เคยมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลเลยและยังสอดคล้องกับผลการศึกษา ของรัตนา ต๊ะแสง (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการกำหนด นโยบายการบริหารงานของเทศบาลตำบล เวียงพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการ ศึกษาพบว่า รูปแบบของการเข้าร่วมในโครงการ หรือกิจกรรมนั้นประชากรส่วนใหญ่จะเข้าร่วม โดยผ่านตัวแทนคือสมาชิกสภาเทศบาลตำบล เวียงพร้าว และสาเหตุที่ประชาชนไม่เข้าไปมี ส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบล เวียงพร้าวนั้นเนื่องมาจากมีตัวแทนอยู่แล้วคือ สมาชิกสภาเทศบาลโดยตรงรวมถึงความไม่ เข้าใจในขั้นตอนการดำเนินงานและการดำเนินงาน ที่มีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน

การศึกษาปัญหา สาเหตุและแนวทาง แก้ไขในการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ พัฒนาเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่จากการศึกษาพบว่าประชาชน มีส่วนร่วมน้อยที่สุดสรุปได้ดังนี้

ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข

ด้านการคิด ปัญหาด้านการร่วมคิด พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ปัญหาการมีส่วนร่วมในการคิดวิธีการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาเทศบาลพบว่ามีสาเหตุมาจากประชาชนไม่ได้รับข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องเนื่องจากขาดการสื่อสารหรือประชาสัมพันธ์ มากที่สุด และพบว่าผู้นำชุมชนเสนอแนวทางแก้ไขโดยให้มีคณะผู้บริหารของเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาล มีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นและครอบคลุมในรูปแบบต่าง ๆ มากที่สุด

ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไข

ด้านการตัดสินใจ ปัญหาด้านการร่วมตัดสินใจ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือปัญหาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกวิธีการติดตามผลและประเมินผลโครงการพัฒนาเทศบาล พบว่ามีสาเหตุมาจากการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง มากที่สุด และพบว่าผู้นำชุมชนเสนอแนวทางแก้ไขโดยให้มีการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารให้ครอบคลุมประชาชนในชุมชนให้เข้าใจ เห็นความสำคัญของโครงการที่เกี่ยวกับโครงการของเทศบาลมากที่สุด

ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข

ด้านการปฏิบัติตามโครงการ ปัญหาด้านการร่วมปฏิบัติตามโครงการ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ปัญหาการมีส่วนร่วมในโครงการก่อสร้างที่เทศบาลดำเนินการ พบว่ามีสาเหตุมาจากประชาชนไม่มีความเกี่ยวข้องเนื่องจากเทศบาลเป็นผู้ดำเนินการอยู่แล้ว ตามงบประมาณที่จัดสรรมากที่สุด และพบ

ว่าผู้นำชุมชนเสนอแนวทางแก้ไขโดยให้มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นมากที่สุด

ปัญหาสาเหตุ และแนวทางแก้ไข

ด้านการติดตามประเมินผล ปัญหาด้านการร่วมติดตามประเมินผล พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ปัญหาการมีส่วนร่วมสรุปผล การติดตามผลและประเมินผลในโครงการพัฒนาเทศบาล พบว่ามีสาเหตุมาจากประชาชน ไม่ได้เป็นคณะกรรมการเนื่องจากมีการคัดเลือกตัวแทนของชุมชนเข้าร่วมดำเนินการแล้วมากที่สุด และพบว่าผู้นำชุมชนเสนอแนวทางแก้ไขโดยให้มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ มากที่สุด

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของเสริม ลอทะ (2551) ได้ศึกษาเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน พบว่าปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก่ประชาชนยังไม่รู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการพัฒนาชุมชนและไม่ให้ความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน และสอดคล้องกับการศึกษาของสุรปรีชา ลาภบุญเรือง (2530) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าสาเหตุของการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองน้อย เพราะประชาชนไม่มีความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และติดภารกิจในการประกอบอาชีพของตนและการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นโดยการให้ความรู้ในเรื่องประชาธิปไตยโดยการให้ข่าวสารต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ และยังคงสอดคล้องกับการศึกษาของ พงศ์สฤติย์ คำมูล (2552) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่บุคลากรของเทศบาลเมืองเกาะสมุยที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการยังไม่เพียงพอ

ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นการสรุปข้อค้นพบที่ผู้วิจัยคาดหวังไว้สำหรับให้ผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และท้องถิ่นอื่น ๆ นำไปประยุกต์ใช้เพื่อดำเนินการวิจัย และหรือนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไปดังที่ผู้วิจัยได้เสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะ

ด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ รับรู้ในรูปแบบต่างๆ
2. ผู้นำชุมชนหรือผู้บริหารท้องถิ่นต้องสร้างความเชื่อมั่น เชื่อถือให้กับคนในชุมชน
3. หน่วยงานเทศบาลทำงานแบบเชิงรุก เข้ามาหาประชาชนให้มากขึ้นและทุ่มเทในการทำงานให้มากขึ้น

4. การตั้งคณะกรรมการภาคประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการที่จัดทำในชุมชน ตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงสิ้นสุดโครงการ

5. ผู้นำต้องตระหนักในความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

6. การกำหนดกรอบงบประมาณที่ชัดเจน เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด

7. การหาแหล่งเงินสนับสนุนจากทุนของชุมชน โดยการระดมทุน กรณีที่เงินงบประมาณไม่เพียงพอ

8. การบริหารแบบแบ่งเขต ช่วยให้เกิดการสื่อสารที่ถูกต้องชัดเจน สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง

9. การให้อำนาจสภาเป็นผู้พิจารณาในการจัดการแก้ไขปัญหา โดยการเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน เข้าไปร่วมรับฟังการประชุม และให้เสนอความคิดเห็นได้

10. การแต่งตั้งคณะกรรมการของหมู่บ้านในการตรวจสอบการทำงานและติดตามประเมินผลแก้ไขปัญหาในแต่ละโครงการ การตรวจสอบต้องมีทั้งภาครัฐและภาคประชาชน

11. สมาชิกสภาต้องมากำกับดูแลการดำเนินโครงการ และต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง

12. ผู้บริหารหรือสมาชิกสภาเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ด้านประชาชน

1. ประชาชนต้องให้ความสำคัญ และจัดเวลาให้ตนเองเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ร่วมกันสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วม การสร้างความสามัคคีในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับอำเภอหรือจังหวัด เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และความน่าเชื่อถือในการนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการมี

ส่วนร่วมของประชาชนในบริบทที่แตกต่างกันระหว่างชุมชนเมืองและชนบท

เอกสารอ้างอิง

- ณิสรฯ บุญเฉลิม. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามหวาน อำเภอสันป่าตองจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นภารัตน์ เจริญรัตน์. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พงศ์สถิตย์ คำมูล. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลเมเภาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตนา ต๊ะแสง. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการกำหนดนโยบายการบริหารงานของเทศบาลตำบลเวียงพร้าวอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต(การเมืองการปกครอง) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ราชิน ดันตรานนท์. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนงานของเทศบาลนครเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิทยา บุญยะเวชชีวิน. (2543). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ. สมุทรปราการ: การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชายพงษ์ พัฒนาศิลป์ และเผ่าพันธุ์ ขอบน้ำตาล. (2553). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เจริญรัฐการพิมพ์.

- สุรปรีชา ลาภบุญเรือง . (2530). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์**. กาฬสินธุ์ : วิทยานิพนธ์ : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เสริม ลอเกะ. (2551). **การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน**. แม่ฮ่องสอน : การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนุรักษ นิยมเวช. (2554). **บทความเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- อรทัย กักพล. (2552). **คู่มือ คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : ส.เจริญการพิมพ์.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.